

Dokument ze zasedání

B8-0439/2016

5.4.2016

NÁVRH USNESENÍ

předložený v souladu s čl. 106 odst. 2 a 3 a odst. 4 písm. c) jednacího řádu

o návrhu prováděcího nařízení Komise, kterým se v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh obnovuje schválení účinné látky glyfosát a mění příloha prováděcího nařízení (EU) č. 540/2011 (D044281-01 – 2016/2624(RPS))

Výbor pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin

Zpravodajové: Pavel Poc, Kateřina Konečná, Bas Eickhout, Piernicola Pedicini, Mark Demesmaeker, Sirpa Pietikäinen, Frédérique Ries

Usnesení Evropského parlamentu o návrhu prováděcího nařízení Komise, kterým se v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh obnovuje schválení účinné látky glyfosát a mění příloha prováděcího nařízení (EU) č. 540/2011 (D044281-01 – 2016/2624(RPS))

Evropský parlament,

- s ohledem na návrh prováděcího nařízení Komise, kterým se v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh obnovuje schválení účinné látky glyfosát a mění příloha prováděcího nařízení (EU) č. 540/2011 (D044281-01),
 - s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 ze dne 21. října 2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh a o zrušení směrnic Rady 79/117/EHS a 91/414/EHS¹, a zejména na čl. 20 odst. 1 uvedeného nařízení,
 - s ohledem na články 11 a 13 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011 ze dne 16. února 2011, kterým se stanoví pravidla a obecné zásady způsobu, jakým členské státy kontrolují Komisi při výkonu prováděcích pravomocí²,
 - s ohledem na článek 7 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanovují obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanovují postupy týkající se bezpečnosti potravin³,
 - s ohledem na návrh usnesení Výboru pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin,
 - s ohledem na čl. 106 odst. 2 a 3 a odst. 4 písm. c) jednacího řádu,
- A. vzhledem k tomu, že celosvětová produkce systematického herbicidu glyfosátu je nejvyšší ze všech herbicidů; vzhledem k tomu, že jeho používání se za posledních 40 let dramaticky zvýšilo, a to 260násobně (z 3 200 tun v roce 1974 na 825 000 tun v roce 2014)⁴;
- B. vzhledem k tomu, že glyfosát je neselektivní herbicid, který hubí všechny plevelné rostliny; vzhledem k tomu, že glyfosát inhibuje tzv. šikimátovou dráhu, která se nachází rovněž v řasách, bakteriích a plísních; vzhledem k tomu, že se ukázalo, že subletální expozice bakterií *Escherichia coli* a *Salmonella enterica* serovár Typhimurium komerčním přípravkům na bázi glyfosátu způsobila změnu rezistence vůči antibiotikům;
- C. vzhledem k tomu, používání glyfosátu v zemědělství představuje 76 % z celosvětového

¹ Úř. věst. L 309, 29.11.2009, s. 1.

² Úř. věst. L 55, 28.2.2011, s. 13.

³ Úř. věst. L 031, 1.2.2002, s. 1.

⁴ <http://enveurope.springeropen.com/articles/10.1186/s12302-016-0070-0>

využívání; vzhledem k tomu, že glyfosát je rovněž rozsáhle používán v lesnictví, ve městech a na zahradách;

- D. vzhledem k tomu, že glyfosát a jeho rezidua byly zjištěny ve vodě, v půdě, v potravinách a nápojích, v nepotravinářských výrobcích a rovněž v lidském těle (např. v moči nebo v mateřském mléce);
- E. vzhledem k tomu, že primární příčinou expozice obyvatel je skutečnost, že žijí v blízkosti oblastí, kde je glyfosát rozprašován, že jej používají v domácnosti a konzumují ve stravě; vzhledem k tomu, že expozice glyfosátu se zvyšuje s ohledem na dramatický nárůst jeho celkového používaného objemu; vzhledem k tomu, že dopad glyfosátu na lidské zdraví nesmí být podceňován;
- F. vzhledem k tomu, že podle nařízení (ES) č. 1107/2009 je účinná látka schválena pouze tehdy, pokud není nebo nemá být podle nařízení (ES) č. 1272/2008 klasifikována jako karcinogen kategorie 1A nebo 1B, s výjimkou případů, kdy je expozice lidí této účinné látce zanedbatelná nebo existuje vážné ohrožení zdraví rostlin, kterému nelze zabránit jinými dostupnými prostředky;
- G. vzhledem k tomu, že Mezinárodní agentura pro výzkum rakoviny (IARC) zařadila v březnu 2015 glyfosát do kategorie „pravděpodobný karcinogen pro člověka“ (skupina 2A) na základě „podezření“ z karcinogenity pro člověka (důkazy z expozic v reálných podmínkách, ke kterým skutečně došlo), „dostatečných důkazů“ o karcinogenitě pro pokusná zvířata (důkazy studií „čistého“ glyfosátu) a rovněž „závažných důkazů“, které představují mechanistické informace týkající se karcinogenity (pokud jde o genotoxicitu a oxidační stres) jak „čistého“ glyfosátu, tak přípravků na bázi glyfosátu;
- H. vzhledem k tomu, že kritéria použitá IARC pro skupinu 2A jsou srovnatelná s kritérii pro kategorii 1B nařízení (ES) č. 1272/2008;
- I. vzhledem k tomu, že Evropská agentura pro bezpečnost potravin (EFSA) však v listopadu 2015 dokončila srovnávací hodnocení glyfosátu a dospěla k závěru, že „glyfosát pravděpodobně nepředstavuje karcinogenní nebezpečí pro člověka a důkazy nepodporují jeho klasifikaci jako potenciálního karcinogenu v souladu s nařízením (ES) č. 1272/2008“;
- J. vzhledem k tomu, že prováděcí nařízení Komise (EU) .../... ze dne XXX, kterým se v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1107/2009 o uvádění přípravků na ochranu rostlin na trh obnovuje schválení účinné glyfosát a mění příloha prováděcího nařízení (EU) č. 540/2011 („návrh prováděcího nařízení“), navrhuje, aby byl glyfosát povolen až do 30. června 2031, tedy na nejdelší možnou dobu, a to pro veškeré použití bez jakýchkoli omezení (s výjimkou jedné z více než 500 formulačních přísad), aniž by byly stanoveny právně závazné podmínky jeho používání a vyžádány potvrzující informace o tom, zda narušuje činnost žláz s vnitřní sekrecí;
- K. vzhledem k tomu, že uvedeným účelem nařízení (ES) č. 1107/2009 je „zajistit vysokou úroveň ochrany zdraví lidí a zvířat a životního prostředí, zdokonalit fungování vnitřního trhu pomocí harmonizace pravidel pro uvádění na trh přípravků na ochranu rostlin a zároveň zlepšit zemědělskou výrobu“;

- L. vzhledem k tomu, že ve znění nařízení (ES) č. 1107/2009 je uvedeno, že ustanovení tohoto nařízení jsou „založena na zásadě předběžné opatrnosti s cílem zajistit, aby účinné látky či přípravky uváděné na trh neměly nepříznivé účinky na zdraví lidí nebo zvířat anebo životní prostředí“; vzhledem k tomu, že znění dále stanoví, že „členským státům se především nesmí bránit v uplatňování zásady předběžné opatrnosti, není-li vědecky potvrzeno, že přípravky na ochranu rostlin, které mají být na jejich území povoleny, nepředstavují nebezpečí pro zdraví lidí nebo zvířat ani pro životní prostředí“;
- M. vzhledem k tomu, že podle čl. 13 odst. 2 nařízení (ES) č. 1107/2009 je každé rozhodnutí o schválení, neschválení nebo podmíněném schválení účinné látky založeno na zprávě Komise o přezkumu a na „dalších faktorech, které jsou za daných okolností legitimní, a podle zásady předběžné opatrnosti v případech, na které se vztahují podmínky podle čl. 7 odst. 1 nařízení (ES) č. 178/2002“;
- N. vzhledem k tomu, že čl. 7 odst. 1 nařízení (ES) č. 178/2002 stanoví, že „za zvláštních okolností, kdy je po zhodnocení dostupných informací zjištěna možnost škodlivých účinků na zdraví, kdy však přetrvává vědecká nejistota, mohou být přijata předběžná opatření v rámci řízení rizika nezbytná k zajištění vysoké úrovně ochrany zdraví zvolené ve Společenství, dokud nebudou k dispozici další vědecké informace pro komplexnější hodnocení rizika“;
- O. vzhledem k tomu, že podmínky pro uplatnění zásady předběžné opatrnosti stanovené v nařízení (ES) č. 178/2002 jsou jednoznačně splněny vzhledem k probíhajícím sporům ohledně karcinogenních vlastností glyfosátu;
- P. vzhledem k tomu, že podle čl. 14 odst. 2 nařízení (ES) č. 1107/2009 je maximální možnou lhůtou pro obnovení schválení účinných látek 15 let; vzhledem k tomu, že v zájmu bezpečnosti by doba platnosti schválení měla být úměrná možným rizikům spojeným s používáním těchto látek, přičemž by při rozhodování o obnovení schválení měly být vzaty v úvahu zkušenosti získané během skutečného používání přípravků na ochranu rostlin obsahujících dané látky a rovněž vědeckotechnický vývoj;
- Q. vzhledem k tomu, že evropská veřejná ochránkyně práv ve svém rozhodnutí ve věci 12/2013/MDC ze dne 18. února 2016, kterým se stanoví postupy Evropské komise týkající se povolení pro uvádění na trh přípravků na ochranu rostlin (pesticidů), vyzvala Komisi, aby přehodnotila svůj přístup k definování a provádění opatření ke zmírnění rizik (podmínky a omezení) tak, aby zahrnovaly další požadavky, jejichž cílem je zajistit, aby se Komise nemohla vyhnout své odpovědnosti za zajištění účinné ochrany lidského zdraví, zdraví zvířat a životního prostředí tím, že členským státům umožní téměř absolutní volnost, pokud jde o definici opatření ke zmírnění rizik v případě potenciálně nebezpečných látek, neboť ustálené formulace jsou velmi všeobecně koncipované a lze tedy pochybovat o tom, zda mohou vůbec být z právního hlediska označeny za vyžadující si opatření ke zmírnění rizik;
- R. vzhledem k tomu, že návrh prováděcího nařízení však neobsahuje žádná právně závazná opatření ke zmírnění rizik, a to i navzdory zjištěnému vysokému dlouhodobému riziku při téměř každém použití glyfosátu pro necílové suchozemské obratlovce, včetně savců a ptáků; vzhledem k tomu, že používání glyfosátu jako neselektivního herbicidu hubí nejen nežádoucí plevel, ale všechny rostliny, řasy, bakterie a plísně, což má nepříjemný dopad na biologickou rozmanitost a ekosystém; vzhledem k tomu, že látka glyfosát jako

taková není v souladu s požadavky stanovenými čl. 4 odst. 3 písm. e) bodem iii) nařízení (ES) č. 1107/2009;

- S. vzhledem k tomu, že některé členské státy již přijaly preventivní opatření na ochranu veřejného zdraví a životního prostředí; vzhledem k tomu, že aby se dosáhlo stejné úrovně ochrany ve všech členských státech, je třeba na úrovni Unie stanovit v případě schválení účinné látky jasné a právně závazné podmínky pro její použití;
- T. vzhledem k tomu, že úřad EFSA na žádost Komise vzal ve svém hodnocení v úvahu zprávu zveřejněnou Mezinárodní agenturou pro výzkum rakoviny (IARC), jež glyfosát označila za látku pravděpodobně karcinogenní pro člověka; vzhledem k tomu, že hodnocení úřadu EFSA se zakládalo na velkém množství důkazů, včetně řady studií, které IARC dosud neposoudila, a že podle EFSA je to jeden z důvodů, proč dospěly k odlišnému závěru;
- U. vzhledem k tomu, že vedoucí oddělení pro pesticidy úřadu EFSA, který byl vypracováním hodnocení pověřen, označil některé studie, které IARC nevyhodnotila, za „klíčové“ a „podstatné“; vzhledem k tomu, že úřad EFSA dosud odmítal zveřejnit tyto studie, neboť žadatelé tvrdili, že by zpřístupnění ohrozilo jejich obchodní zájmy; vzhledem k tomu, že nezveřejnění studií znemožňuje nezávislý vědecký dohled; vzhledem k tomu, že EFSA nepředložil v souladu se svým právním závazkem vyplývajícím z článku 63 nařízení (ES) č. 1107/2009 ověřitelný důkaz o tom, že by zveřejnění poškodilo odvětví;
- V. vzhledem k tomu, že podle čl. 4 odst. 2 nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1049/2001 ze dne 30. května 2001 o přístupu veřejnosti k dokumentům Evropského parlamentu, Rady a Komise¹ orgány odeprou přístup k dokumentu, pokud by zpřístupnění vedlo k porušení ochrany obchodních zájmů, neexistuje-li převažující veřejný zájem na zpřístupnění; vzhledem k tomu, že s ohledem na přetrvávající spor mezi IARC a EFSA v otázce veřejného významu, jako je rakovina, a na celkový dosah rozhodnutí o opětovném schválení nebo podmíněném opětovném schválení nebo neschválení glyfosátu zjevně existuje převažující veřejný zájem na zveřejnění těchto studií;
- W. vzhledem k tomu, že existují nejen vážné obavy ohledně karcinogenity glyfosátu, ale také pochybnosti, pokud jde o možný způsob účinku ve vztahu k jeho vlastnostem, které vyvolávají endokrinní poruchy; vzhledem k tomu, že se prokázalo, že přípravky na bázi glyfosátu jsou endokrinními disruptory v lidských buněčných liniích a při neexistenci řádně vědecky podložených horizontálních kritérií nelze vyloučit vliv na endokrinní činnost;
- X. vzhledem k tomu, že v červenci 2015 zpravodajský členský stát oznámil svůj úmysl předložit dokumentaci týkající se harmonizované klasifikace glyfosátu podle nařízení (ES) č. 1272/2008 Evropské agentury pro chemické látky, která je příslušným vědeckým orgánem, pokud jde o harmonizovanou klasifikaci chemických látek; vzhledem k tomu, že podání žádosti se očekávalo koncem března 2016; vzhledem k tomu, že rozhodovací proces bude podle předpokladů trvat 18 měsíců;

¹ Úř. věst. L 145, 31.5.2001, s. 43.

- Y. vzhledem k tomu, že v březnu 2016 bylo hlasování ve stálém výboru pro fytofarmaka o návrhu prováděcího nařízení, jímž se obnovuje schválení účinné látky glyfosát, odloženo;
- Z. vzhledem k tomu, že americký Nejvyšší kontrolní úřad (GAO) nedávno vydal doporučení Agentuře pro potraviny a léčivé přípravky Spojených států, aby vyhodnotila rizika a zpřístupnila informace o množství glyfosátu v souvislosti s veřejným zdravím;
1. domnívá se, že návrh prováděcího nařízení Komise nezajišťuje vysokou úroveň ochrany zdraví lidí a zvířat a životního prostředí, neuplatňuje zásadu předběžné opatrnosti a překračuje prováděcí pravomoci stanovené nařízením (ES) č. 1107/2009;
 2. vyzývá Komisi, aby vzala zpět návrh prováděcího nařízení a předložila výboru návrh nový;
 3. vyzývá Komisi, aby neobnovila schválení používat glyfosát a stanovila jasný časový rámec pro vytvoření seznamu formulačních přísad, jejichž zahrnutí do přípravků na ochranu rostlin není schváleno;
 4. vyzývá Komisi, aby rychle zajistila nezávislý přezkum klasifikace glyfosátu na základě všech dostupných vědeckých poznatků týkajících se karcinogenity glyfosátu a jeho případného vlivu na endokrinní činnost s ohledem na očekávaná vědecky podložená horizontální kritéria pro endokrinní disruptory;
 5. vyzývá Komisi a úřad EFSA, aby neprodleně zpřístupnily veškeré vědecké důkazy, které byly základem pro kladnou klasifikaci glyfosátu a navrhované obnovení povolení vzhledem k převažujícímu veřejnému zájmu na jejich zveřejnění;
 6. vyzývá Komisi, aby pověřila svůj Potravinový a veterinární úřad testováním a kontrolou reziduí glyfosátu v potravinách a nápojích vyrobených v Unii a také v dovážených produktech;
 7. zastává názor, že příslušná opatření přijatá v návaznosti na toto usnesení, a tedy předložení podstatně změněného nového návrhu Komise, bude mít z hlediska důvěry zásadní význam v rámci orgánů Evropské unie i mezi nimi;
 8. pověřuje svého předsedu, aby toto usnesení předal Radě, Komisi, jakož i vládám a parlamentům členských států.